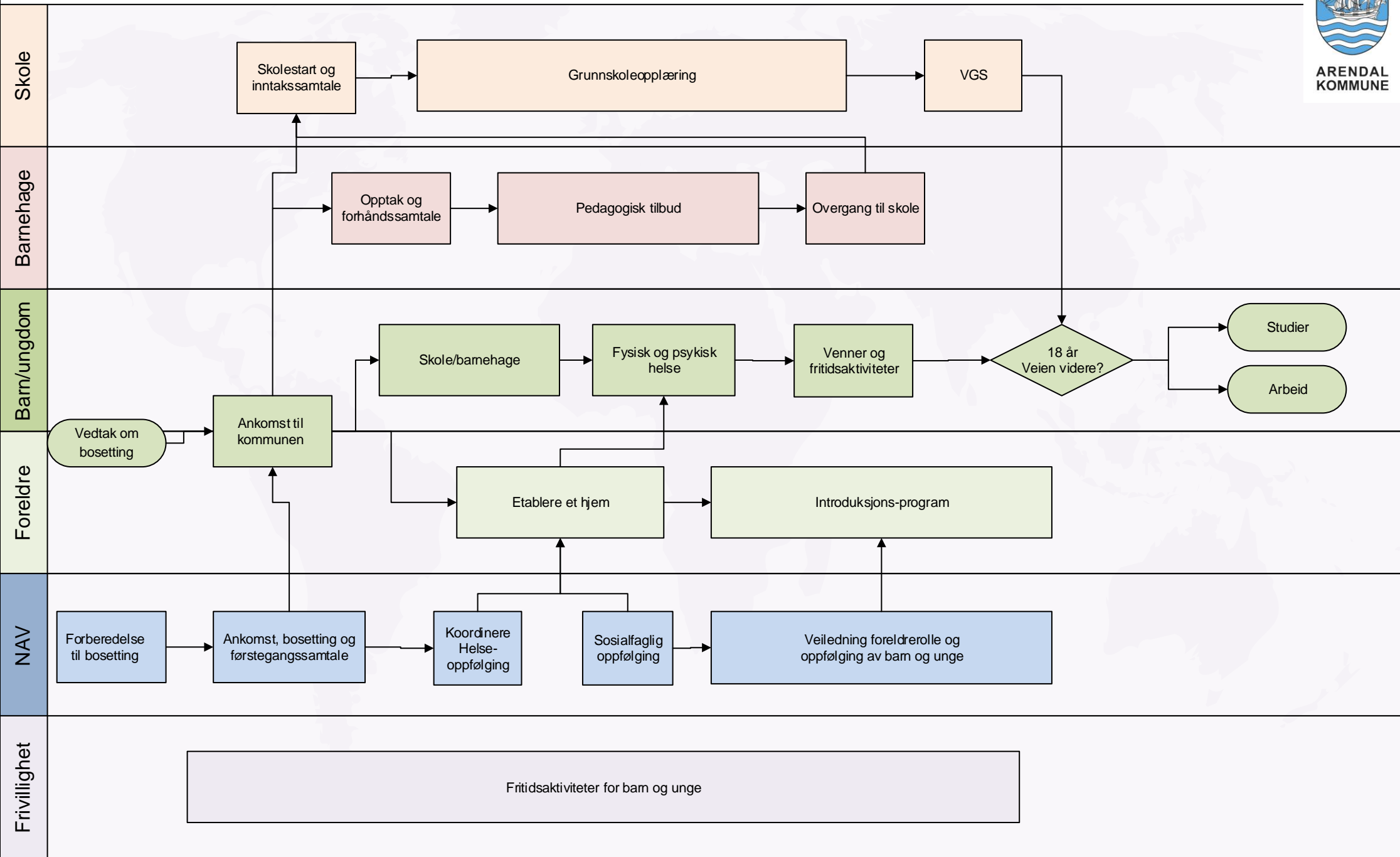

INNBYGGERREISEN Barn og unge flyktninger 0-18 år

ARENDA
KOMMUNE

VEDTAK OM BOSETTING

Slik bosettes de forskjellige gruppene:

Hvert år anmoder IMDi kommunen om å bosette et visst antall flyktninger. Det er Bystyret som vedtar hvor mange flyktninger kommunen kan bosette. Vedtaket sier hvor mange flyktninger kommunen kan ta imot - ikke hvem de er, nasjonalitet eller familiesituasjon.

Overføringsflyktning fra leirer i utlandet

Omtales ofte som [kvoteflyktninger](#) eller [FN-flyktninger](#), og bosettes direkte i kommunen ved ankomst til Norge

Familier og enslige voksne fra mottak i Norge

Bor på asylmottak mens de venter på at UDI skal behandle søknaden deres, og deretter på at IMDi skal finne en kommune å bo i.

Familiegjenforente til flyktninger

Mange flyktninger som kommer til Norge, har familie i utlandet som kan få opphold med familieinnvandring som grunnlag. De blir som regel ikke bosatt av IMDi og telles ikke med i det antall IMDi anmoder kommunen om å ta i mot, men kommer i tillegg.

Økonomi og tilskudd

Kommunen får integreringstilskudd i fem år som skal gi en rimelig dekning av kommunens gjennomsnittlige merutgifter til bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de neste fire årene.

For flyktninger med nedsatt funksjonsevne kan kommunen søke ekstra tilskudd. Tilskuddet må søkes senest 13 måneder etter bosetting. Tilskuddet gjelder ikke familiegjenforente til flyktninger som bosettes direkte i kommunen. Helseansvarlig i NAV klargjør alle søknader på vegne av Arendal kommune

FORBEREDELSE TIL BOSETTING

- NAV forholder seg til Bystyrets vedtak om hvor mange flyktninger kommunen skal bosette hvert år og planlegger antall bosettinger per måned.
- IMDi informerer NAV om flyktninger som er utsøkt til kommunen, og NAV starter arbeidet med å finne egnet bolig; enebolig, leilighet eller bofellesskap – basert på det vi vet om familiens størrelse og behov
- Boligen skal ligge nær kollektivakse
- NAV kontakter nærmeste ressurskole for norskopplæring for å sikre skoleplass (Stinta, Stuenes, Moltemyr, Birkenlund og Nedenes er ressurskoler)
- NAV kontakter barnehagekontoret for informasjon om ledige barnehageplasser i nærheten av boligen

Tverrfaglig samhandling

- Barnevernet involveres ved bosetting av barnefamilier
- Ved behov for barnehageplass kontakter NAV barnehagekontoret
- Ved bosetting av barn med særskilte behov kontakter NAV spesialpedagogiske tjenester for bistand i forhold til språk

SLIK SKAFFES BOLIGER

- Ved mangel av tilstrekkelige kommunale boliger samarbeider NAV med Arendal Eiendom KF.
- Arendal Eiendom KF har ansvar for å annonsere etter boliger, befare og sjekke at boligen er godkjent for utleie og leie inn ut fra behov.
KF'et har ansvar for at det utarbeides kontrakt mellom utleier og NAV.
Innleide boliger gjennomgår en årlig befaring og etter behov.
- NAV benytter det private utleiemarkedet og har et godt renommé som leietaker.

ANKOMST KOMMUNEN OG ETABLERING I BOLIG

Ansvar: NAV Bosettingsteam

- NAV får melding om flyktingenes ankomst og tar dem imot
- Ankomstmelding sendes til samarbeidspartnere som helsenettverket, politiet, Arendal voksenopplæring, pedagogisk nettverket, stab oppvekst, helseansvarlig fysioterapeut i NAV, IMDi og UDI.
- Koordinering og bestilling av helsetjenester; Lege og helsestasjon, avtale om mantoux og MRSA.
- Ved ankomst følges familien opp av helsenettverket i NAV. Familien får full helsesjekk/gjennomgang ved Hisøy legekontor
- Bolig gjennomgås og settes i stand med hvitevarer, kjøkkenutstyr, møbler m.m., senger og sengetøy, klær og mat.
- Innvilger førstegangsvedtak for å sikre økonomisk stønad til boutgifter og livsopphold fram til oppstart Introduksjonsprogrammet og introlønn.
- Etableringsvedtak for å sette boligen i stand med nødvendig utstyr.

FØRSTEGANGSSAMTALE

Ansvar: NAV Bosettingsteam

Førstegangssamtalen gjennomføres alltid med tilstedeværende tolk dagen etter ankomst

- Vi går gjennom vedtak om økonomisk stønad til boutgifter og livsopphold, etableringsvedtak.
- Vi sørger for at det blir søkt om bostøtte og andre familieytelser som barnetrygd, stønad som enslig forsørger, etterlattepensjon, m.m.
- Gjennomgang av plikter og rettigheter knyttet til mottaker av bistand fra det offentlige.
- Informasjon om oppstart Introduksjonsprogrammet, barnehage og skole/SFO for barna.
- Gjøre timeavtale med lege, helsestasjon og sykehus.
- Avtale om besøk hos politi, helsestasjon, post og skatt.
- Vi avtaler bistand til innkjøp av annet nødvendig utstyr til huset, familien og barna etter deres behov og ønsker.

Tilbake til
oversikt

ANKOMST TIL KOMMUNEN – Velkommen til Arendal!

- Bosettingsteamet i NAV har ansvar for å ta i mot personer/familiene på buss, flyplass, tog eller du blir kjørt fra mottak direkte til bolig.
- Bosettingsteamet har med ekstra klær avhengig av årstid, samt litt mat og drikke
- Familien får en kort gjennomgang av boligen, strøm, lufting, mat m.m.
- Vi avtaler møte på NAV neste dag med tolk.

FØRSTEGANGSSAMTALE Ansvar: NAV Bosettingsteam

Førstegangssamtalen gjennomføres alltid med tilstedeværende tolk dagen etter ankomst

- Vi går gjennom vedtak om økonomisk stønad til boutgifter og livsopphold, etableringsvedtak.
- Vi sørger for at det blir søkt om bostøtte og andre familieytelser som barnetrygd, stønad som enslig forsørger, etterlattepensjon, m.m.
- Gjennomgang av plikter og rettigheter knyttet til mottaker av bistand fra det offentlige.
- Informasjon om oppstart Introduksjonsprogrammet, barnehage og skole/SFO for barna.
- Gjøre timeavtale med lege, helsestasjon og sykehus.
- Avtale om besøk hos politi, skatt, folkeregister og andre offentlige instanser.
- Vi avtaler bistand til innkjøp av annet nødvendig utstyr til huset, familien og barna etter deres behov og ønsker.

ETABLERE ET HJEM

Alle nyankomne flyktninger inviteres til gruppeinformasjon med Flykntingtjenesten kort tid etter ankomst. Det meste av informasjonen blir vist visuelt gjennom bilder. Det er alltid tilstedeværende tolk på disse gruppeinformasjonene.

- Velkommen til Arendal kommune.
- Hvem er vi og hva kan vi hjelpe med?
- Hvordan er det å bo i Norge og i norske hus? (Strøm, lys og varme, ventilasjon og lufting, renhold og søppelsortering o.l.)
- Informasjon og kart over de viktigste tjenestetilbudene i kommunen som legevakt, sykehus, politi, post, rådhuset o.a.

NAV sin miljøvaktmester besøker familien hjemme, gir opplæring i hvordan vi bor i norske hus, foretar befaringsrapportering om boligens tilstand og hvordan beboerne fungerer i hjemmet.

Tiltak til forbedringer vurderes ved behov

SKOLESTART OG INNTAKSSAMTALE MED KARTLEGGING

- Gjennomføres av ansvarlig for grunnleggende norskopplæring (GNO-ansvarlig)
- En av skolens ansatte som kan språket kontakter familien og avtaler tidspunkt.
- Nivåtest i norsk

Tilbake til
oversikt

HELSEOPPFØLGING

NAV Bosettingsteam og helseansvarlig

- Alle nyankomne, både overføringsflyktninger og flyktninger fra mottak skal ha samtale med helseansvarlig i bosettingsteamet for så tidlig som mulig avdekke og koordinere eventuelle riktige tjenester til den enkelte.
- Alle som bosettes får en førstegangs helsesjekk og vaksiner på Hisøy legesenter
- NAV er veivisere til kommunens helsetjenester, og kan bistå med å følge til avtaler etter behov.
- NAV hjelper til med å søke fastlege
- NAV samarbeider med voksenopplæringen, barnehagene og skolene der det oppdages at voksne og/eller barn har alvorlig og kjente helse- og/eller atferdsutfordringer. Helseansvarlig i NAV innhenter dokumentasjon fra lege, behandlere, PPT, skole og AVO for å kunne søke IMDi om tilskudd for særskilt tilrettelegginger i hjemmet og/eller i undervisningen.

Dette er et kontinuerlig arbeid og pågår gjennom hele 5-års perioden, så lenge det er behov, slik at den enkelte skal kunne benytte kommunens ordinære helsetilbud

Helsestasjon/skolehelstjeneste

- Barn og ungdom får tilbud om [nasjonalt vaksinasjonsprogram](#) på helsestasjon eller i skolehelsetjenesten.
- Gravide og småbarnsforeldre får tilbud om veiledning og oppfølging på Helsestasjonen

Faktaramme

I saker hvor det er en språkbarriere, er bruk av tolk nødvendig for at helsepersonell skal kunne informere, veilede og lytte til bruker/pasient.

Andelen med psykiske helseplager er større blant innvandrere og flyktninger, mye er normalreaksjoner på krevende livsutfordringer. Ulike kulturer har ulik forståelse av psykisk helse, noe som kan påvirke viljen til å motta helsehjelp

Helsedirektoratets veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente

Prevensjonsguide på flere språk

Tilbake til oversikt

SOSIALFAGLIG OPPFØLGING

Ansvar: NAV Bosettingsteam

- Samtaler med enkelte og familiene etter behov.
- Flyktninger får oppfølging i hjemmet ved behov. Familier med store helse/- og adferdsutfordringer får særskilt oppfølging
- NAV sin miljøvaktmester foretar befaringsrapportering av bolig og rapporterer om boligens tilstand og beboernes funksjon i hjemmet. Tiltak til forbedringer vurderes ved behov
- Vi bistår med transport til lege, tannlege, sykehus, skole og innkjøp.
- Bosettingsteamet oppretter kontakt med frivilligheten (Røde Kors, Kirkens bymisjon, Home start m.fl.)
- Teamet veileder og informerer foreldre og barn om ulike fritidsaktiviteter. Alle barn får innvilget en fritidsaktivitet.

Dette er et kontinuerlig arbeid og pågår gjennom hele 5 års perioden ut fra den enkelte og familiers behov.

OPPLÆRING

Når det kommer nye elever til skolen blir det umiddelbart foretatt en kartlegging for å finne ut hvilken språkbakgrunn og skolebakgrunn elevene har. Eleven blir som regel plassert i en vanlig klasse på skolen med en gang. I tillegg får eleven et tilrettelagt tilbud om særskilt norskopplæring og hvis mulig tospråklig fagopplæring. Den særskilte opplæringen gis etter enkeltvedtak.

Undervisningen foregår etter "Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter" (GNO) og vi bruker kartleggingsverktøyet "Språkkompetanse i grunnleggende norsk". Vi har kjøpt inn læreverker som følger planen fra 1.til 10.trinn og dette blir brukt i tillegg til mye godt innarbeidet materiell.

Vi vet at det tar lang tid å lære seg norsk (5-7 år) og gir derfor tilbud om tilrettelagt norskundervisning i grupper så lenge det er behov. Kontaktlærer og GNO-lærer fyller ut et skjema hver vår hvor behovet for neste år blir kartlagt.

Lærerne som gir grunnleggende norskopplæring er organisert i eget team med mye kompetanse og erfaring, og har en egen avdeling på skolen hvor undervisningen foregår. Elevene beveger seg mellom denne avdelingen, og klassene hvor de får resten av undervisningen sin.

Den tiden elevene tilbringer i sin ordinære klasse, vil de kunne jobbe med oppgaver som er tilrettelagt av GNO læreren i samarbeid med kontaktlærer. I de timene det er hensiktsmessig å gjøre det samme som resten av klassen, vil dette være opplegget. Her kommer for eksempel timer i praktisk-estetiske fag.

Unge som er under 16 år ved ankomst skrives inn på en av kommunens grunnskoler.

Unge over 16 år får sin grunnskoleopplæring ved Arendal Voksenopplæring

Arendal voksenopplæring (AVO) er fra høsten 2017 med i et treårig forsøk med modulstrukturerte læreplaner. Formålet med modulbasert forberedende voksenopplæring, er raskere overgang til arbeid eller videregående opplæring

Tilbake til
oversikt

INTRODUKSJONSPROGRAM

Introduksjonsprogrammet (Intro) er et kommunalt tilbud. Et vilkår for å ha rett til introduksjonsprogram er at man har behov for grunnleggende kvalifisering. Programmet varer som regel fra ett til to år, men kan utvides med et tredje år for dem som har lav progresjon av årsaker som f.eks. analfabetisme, ingen/lite utdanning eller arbeidserfaring fra hjemlandet, store fysiske og/eller psykiske helseutfordringer.

Innholdet i programmet består av opplæring i norsk og samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet.

Programmet er på full tid, dvs. 37,5 timer pr. uke og deltakere skal starte senest 3 måneder etter ankomst til kommunen, så vi har inntak 4 ganger i året.

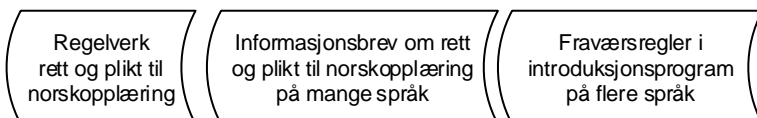
Introprogrammet følger ordinære regler for arbeidslivet med 5 uker ferie, og deltakerne mottar Introlønn så lenge de er i programmet.

Gjennom kartleggingssamtale og nivåtester plasseres nye deltakere i en egnet gruppe. (spor 1, spor 2/3, grunnskoleforberedende eller grunnskolen)

Opplæring og tiltak beskrives i en individuell plan som er utarbeidet i felleskap med deltaker og tilpasset den enkelte. Deltagersamtaler gjennomføres to ganger pr år.

Introteamet i NAV Arendal har ansvaret for Introduksjonsprogrammet. Programmet gjennomføres i tett samarbeid med Arendal voksenopplæring (AVO). AVO har ansvar for det pedagogiske opplegget knyttet til norsk- og samfunnsfagundervisning

Arendal voksenopplæring (AVO) er fra høsten 2017 med i et treårig forsøk med modulstrukturerte læreplaner. Formålet med modulbasert forberedende voksenopplæring, er raskere overgang til arbeid eller videregående opplæring

Tilbake til oversikt

Veiledning foreldrerolle og oppfølging av barn og unge

Ansvar: NAV Intro (programrådgivere)

- Familieveiledning (ICDP) er del av introduksjonsprogrammet
- NAV dekker utstyr og kontingent for én fritidsaktivitet aktivitet for hvert barn.
- Barnevernet besøker Introduksjonsprogrammet ukentlig og møter foreldre, informerer om barnevernets rolle og om forventninger til foreldre i Norge

Helsestasjonen/skolehelsetjenesten

- Svangerskapsoppfølging og småbarnsoppfølging 0-6 år
- Helsestasjonen har både prosedyrer og kompetanse knyttet til kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. Brev til alle skolene sendes ut før hver sommerferie med informasjon om tematikken da flere reiser foretas på sommeren.
- Helsestasjonen har dessuten et kontinuerlig fokus på temaet kjønnslemlestelse, og hvert skoleår sjekker helsesøster om vi har jenter på 1. 5. og 10. trinn med opprinnelsesland med høy forekomst av kjønnslemlestelse. Vi sjekker ut om temaet er tatt opp med foresatte, og hvilken dokumentasjon vi har i barnets journal. Vi kaller familien inn til samtale og informasjon om temaet. Temaet skal også rutinemessig tas opp ved 6 mnd. konsultasjonen ved helsestasjonen.

UT AV INTRO -> OUTRO

Ansvar: NAV Outro

Outro er for de flyktingene som ikke har lyktes å komme i arbeid eller utdanning etter endt intro.

NAV har ansvaret for oppfølgingen av de som er i outro.

- Metode; Standard arbeidsrettet brukeroppfølging.
- Kartlegging og behovsvurdering.
- Arbeidsevnevurdering
- Tiltak og aktiviteter i NAV; AMO, arbeidstrening, lønnstilskudd, mentor, kvalifiseringsprogrammet m.m.
- Oppfølging i tiltak.
- Samarbeid med arbeidsgivere.
- Arbeid og/eller utdanning

FYSISK OG PSYKISK HELSE FOR BARN OG UNGE

- Helseansvarlig i NAV sitt Bosettingsteam har samtale med familien straks etter ankomst for så tidlig som mulig avdekke og koordinere eventuelle riktige tjenester til den enkelte
- Skolehelsetjenesten vaksinerer, måler og veier

Det er mye helse i å delta i en normal skolehverdag, og vi ser at mange trenger å kjenne seg trygge før de lar psykiske utfordringer komme til overflaten. Mye adferds- og konsentrasjonsvansker er normale reaksjoner på svært krevende livssituasjon. Traumebehandling via tolk er vanskelig. I den første tiden er det bedre å fokusere på å skape trygghet, forståelse for hva som er normale følelser og reaksjoner.

Kompetanseheving innen traumeforståelse

Høsten 2017 gjennomfører medarbeidere fra både skoler, barnehager, enhet enslige mindreårige, spesialpedagogiske tjenester kurs med RVTS for å bli Arendalsagenter innen traumeforståelse.

Arendalsagentene skal være:

- **Pådrivere** -for å vedlikeholde og videreutvikle kompetanse gjennom ulike tiltak og sørge for bevisstgjøring og for at det gode holdningsarbeidet drives videre.
- **Veiledere**- for både ledere og andre ansatte.
- **Undervisere** - for nyansatte og når det er behov for faglig påfyll og oppdatering.

VIDEREGÅENDE SKOLE

Elever søkes inn på ordinært opptak til videregående skole.

For noen elever som ikke er faglig og språklig klare for videregående skole har Arendal voksenopplæring og Sam Eyde vgs. et samarbeid rundt minoritetsspråklige elever i alderen 16-23 år.

Elevene får da et nulteår i minoritetsklasser sammen med elever fra Sam Eyde under som har mangelfull eller ingen grunnskole. De bruker ikke av ungdomsretten sin dette skoleåret.

Minoritetsspråklige elever fra Arendal voksenopplæring og Sam Eyde videregående skole blandes i klasser og grupper basert på elevenes nivå i ulike fag. Slik blir undervisningen i stor grad tilpasset elevene i de ulike fagene.

Den største fordelen ved dette samarbeidet er at elevene raskere får kjennskap til videregående skole, og valget de tar vil bli mer basert på egne erfaringer og egen kjennskap til programområdet. Videre vil det også føre til mer motivasjon for skolen, både for å fullføre grunnskolen og for å lære språket raskere. Målet er også at minoritetsspråklige elever skal i større grad skal bli kjent med norske jevnaldrende

Les mer om
ordning med
introduksjons-
klasser her

Tilbake til
oversikt

VENNER OG FRITIDSAKTIVITETER

NAV informerer foreldre og barn om fritidstilbud i kommunen og dekker medlemsavgift og nødvendig utstyr for en aktivitet

Fritidsmedarbeidere på Stinta og Moltemyr arrangerer «Etter skoletid» to ganger per uke. Dette er et populært tilbud med lav terskel for deltakelse. Opplegget er i liten grad styrt av voksne. Mange elever som ellers ikke er med på fritidsaktiviteter benytter dette tilbudet

Arendal kommunes ordning med Opplevelseskort for familier med lav inntekt gir barn og unge støtte til deltakelse av fritidsaktivitet

Innspill for bedre tverrfaglig samhandling

Fritidsaktiviteter er svært viktige fellesskapsarenaer. Fritidserklæringen sier:

"Barn som står utenfor SKAL få delta i organisert fritidsaktivitet. I den nye Fritidserklæringen går kommunene, frivilligheten og staten sammen for en felles innsats slik at alle barn og unge, uavhengig av familiens økonomi, skal få delta jevnlig i en organisert fritidsaktivitet."

Fritids-
erklæringen

Opplevelseskort
Arendal
kommune

Tilbake til
oversikt

BOLIG OG NÆRMILJØ

Alle boliger har høy og god standard når de velges ut til familier, men mange har for lite kunnskap om lufting, fyring etc. slik at boligene blir dårligere når de bos i over tid.

NAV sin miljøvaktmester har ansvar å vedlikeholde boliger og hjelpe familier med «bokompetanse»

Utviklingsarbeid, innovasjon

Vi trenger å lage et system for vennefamilier, noen i nærmiljøet som ønsker familien velkommen, viser dem rundt i nabolaget og forteller om sosiale arenaer og fritidsaktiviteter

Oppstart / inntak barnehage

Barnehagekontoret har oversikt over

- hvilke barnehager som har ledig plass
- hvilke barnehager som ligger i hvilket område
- hovedopptak 1. mars, men vi har ledige plasser året rundt og tar inn nye barn fortløpende

Forhåndssamtale gjennomføres snarest etter barnehageplass er tildelt.

- samtalen gjennomføres med tolk
- en viktig del av samtalen er å trygge foreldrene på å levere fra seg barnet, praktisk informasjon om klær, måltider og hvordan hverdagen i en norsk barnehage er.
- mal for samtalen utarbeides av barnehagekontoret og fagteamet og benyttes av alle kommunale barnehager. Vi oppfordrer private barnehager å benytte samme skjema

Oppstartssamtale
barnehage
Kartleggingsskjema
finnes her

Tilbake til
oversikt

Pedagogisk tilbud

- Alle barn har rett på det samme pedagogiske tilbudet
- Barnehagene kan be om veiledning fra språkpedagog i pedagogisk fagteam
- Ved behov for spesialpedagogiske tiltak kan det søkes midler fra IMDi. Tilskudd fra IMDi må søkes senest 13 måneder etter bosetting, og det er flykningtjenestens helseansvarlig som søker på vegne av Arendal kommune.

Det utarbeides egne rutiner for dette.

IMDi tilskudd til
flykninger med
nedsatt
funksjonsevne

Tilbake til
oversikt

Overgang til skole

En god overgang mellom barnehage og skole er viktig for å gi barna en god og trygg start på skolen. Skolen har behov for informasjon slik at de vet hvordan de best kan følge opp elevene og deres foreldre.

Overgangsskjema mellom barnehage og skole benyttes av kommunale barnehager, og vi oppfordrer private barnehager til å benytte dem

Skole

Når det kommer nye elever til skolen blir det umiddelbart foretatt en kartlegging for å finne ut hvilken språkbakgrunn og skolebakgrunn elevene har. Eleven blir som regel plassert i en vanlig klasse på skolen med en gang. I tillegg får eleven et tilrettelagt tilbud om særskilt norskopplæring og hvis mulig tospråklig fagopplæring. Den særskilte opplæringen gis etter enkeltvedtak.

Følgende skoler er ressursskoler for særskilt norskopplæring:

Stinta

Moltemyr

Birkenlund

Stuenes

Nedenes

Barnehage

Vi tilbyr barnehageplass til alle bosatte flyktninger fortløpende, mest mulig i nærheten av bostedet. Alle barn har rett på samme pedagogiske tilbud. Disse barna får ekstra språkpedagogisk oppfølging da språk er nøkkelen til å få venner, lære og oppleve tilhørighet i Norge.